

Ponikalnica

Tekst: **Andrej Černic** Foto: **Primož Lavre**
andrej.cernic@reporter.si

NLB

NLB d.d.
Trg republike 2

Sedež banke
Head Office

NLB

NLB je najbolj svež vroči kostanj. Evropa zahteva čiste račune, Slovenija pa se trese, kaj bo prišlo na dan z razkritji revizije, ki bo dokončana ta teden. Posledice bi lahko bile uničujoče. Črna luknja slabih posojil Skupine NLB že danes (pred revizijo) presega 3 milijarde evrov (10 odstotkov slovenskega BDP!), sama matična banka pa ima za 1,8 milijarde slabih posojil. Na dan pa morajo priti še uradni podatki o zastrašujočem finančnem kraterju, ki ga za sabo puščajo Stožice in ki naj bi bil po nekaterih ocenah večji od Primorjevega. So pa tudi številni primeri nadvse bizarnih posojil: recimo 50 milijonov evrov podjetju z enim samim zaposlenim, ki je pred nekaj tedni vložilo vlogo za stečaj.

To, da se bo treba spoprijeti s pošastno podobo NLB, je bilo povsem jasno. Žal je bilo v preteklih letih zavlačevanja že veliko preveč, pravih rešitev pa ni nikoli bilo. Tudi potem ko se je začel sesuvati mit o nacionalnem interesu. Država je v zadnjih letih še naprej redno metala v NLB kupe denarja, temeljitega pregleda poslovanja in načina kreditiranja pa ni bilo. Tako nam je Evropa dala ultimatum. In Slovenija je evropskim pogojem ustregla pet pred dvanajsto. Kako tipično za nas. Pravzaprav je bila dokapitalizacija prejšnji teden samo nekaj prehodnega (in KBC je iz nje izstopila pet čez dvanajsto). Lahko bi rekli, šlo je za kupovanje časa, da bi se v naslednjem letu našlo neko novo rešitev. Javnost pričakuje, da bo vlada, ki prisega na liberalne principe ekonomske teorije v poosebljanju ministra za finance Janeza Šušteršiča, našla tuje partnerje za reševanje naše največje banke. Do tega trenutka pa čaka NLB še dolga in trnjeva pot. Noben resen tuji partner si v tem trenutku ne more privoščiti kupiti »mačka v žaklju«. Ta maček bi danes lahko bil že zelo shiran in podhranjen.

Rakava rana – 3 milijarde slabih posojil

Na Trgu republike se v ljubljanskih dvočkah v teh dneh pošteno trese. Sedež NLB je, po besedah ministra Šušteršiča, pod drobnogledom tuje revizijske hiše, ki bo svoje delo izvedla tako skrbno, kot ga doselej v največji slovenski bank še ni bilo. Po evropskem naročilu (natančneje naj bi naročnik bil EBRD) namreč revizijska hiša *European Resolution Capital Center* podrobno pregleduje račune NLB že od 20. maja. Analiza naj bi bila sklenjena v tem tednu, po naših neuradnih informacijah pa naj bi se vlada z ugotovitvami seznanila na četrtkovi seji. Revizorji naj bi proučili približno 75 odstotkov vseh kreditnih map, pod povečevalnim steklom naj bi bile tudi podružnice NLB v tujini. Negotovitost je zelo velika, ker si nihče ne predstavlja, kaj bi lahko pricurljalo na dan. Omare, v katerih so potencialni okostnjaki, so v stolpnici NLB ne samo v vsakem nadstropju, ampak lahko celo v vsaki pisarni. Tolikšen je obseg posojil, predvsem tistih z negativno oznako, ki so se delila v obdobju, ko sta se pri nas »cedila med in mleko« in smo bili s tajkunskimi prijemi, nacionalnim interesom in politično kolaboracijo še vedno zaslepljeni, da smo podalpska Švica.

Že uradne številke, ki so bile objavljene v lanskem letnem poročilu, so danes dovolj zastrašujoče ne glede na rezultate revizije, ki se v teh dneh končuje. Najprej je treba

vzeti v poštev slabitve, to pomeni zmanjšanja vrednosti tistih naložb, ki so se izkazale za nedonosne ali so bile zaradi slabega poslovanja že izničene. Matična banka NLB je na tak način lani pokurila novih 467 milijonov evrov, Skupina NLB pa 520 milijonov evrov. Posebno zbuja skrb dejstvo, da so postavke oslabitve v zadnjih treh letih čedalje višje in višje. Med naložbami, ki so dočakale oslabitev, si »zlato medaljo« lastijo investicije v gradbeni sektor, najbolj prenapihneni balon v času konjunktore in največja tragedija danes.

Na to so seveda vezana tudi vsa slaba posojila, katerih »vlečni konj« je že spet gradbeništvo. Pod pojmom slaba posojila razumemo vse terjatve dolžnikov z najslabšimi bonitetnimi ocenami in tiste terjatve, ki zamujajo več kot 90 dni. Uradno je danes na ravni Skupine NLB kar 21 odstotkov takih posojil, ki v številkah pomenijo 3 milijarde evrov(!). To je približno trikrat toliko, kolikor želi letos privarčevati vlada z varčevalnimi ukrepi. Skupaj znaša 10 odstotkov(!) slovenskega BDP. Matična NLB v svojem osrčju »skri-va« 1,8 milijarde slabih posojil (18 odstotkov vseh posojil). A te razmere bi se lahko v prihodnje še zelo poslabšale.

NLB delila kredite celo brez ustreznega zavarovanja

Največji problem, ki še pride na vrsto, pa so tisti krediti, ki so danes, vsaj na prvi pogled, v redu. Govorimo o kreditih, ki jih je podpisala NLB in ki imajo za sabo trdno garancijo. Ali vsaj tako je predstavljeno v javnosti. Pogosta praksa v slovenskem bančnem sistemu je bila tudi ta, da so napihovali vrednosti poroštev in garancij, ki so jih dolžniki predstavljali ob podpisu kreditnih pogodb. Skratka banka je kredit dodelila komitentu, čeprav je bilo jasno, da garancija ni toliko veljavna, kolikor znaša dodeljeni kredit. Napihovali so vrednosti nepremičnin, pristojni funkcionar je zamižal na eno oko (ali kar na obe), v poroštvo so se sprejemali objekti, ki še niso bili zgrajeni.

Tak primer je tudi družba Grep in stožiški objekt. Zadeva je znana: konzorcij bank z NLB na čelu je Grepu odobril 115 milijonov evrov kredita za gradnjo trgovskega centra v Stožicah. Največja slovenska banka je k temu znesku primaknila 50 milijonov evrov. Takoj je bilo jasno, da je posojilo za kreditne sposobnosti Grepa daleč precenjeno. Kredit bi se moral začeti izplačevati z letošnjim letom (v mesečnih obrokih, ki znašajo več sto tisoč evrov), namesto tega pa je Grepov družbenik Energoplan aprila letos začel postopek prisilne poravnave in sam prijavil

74,2 milijona evrov dolgov do bank. Sledil pa mu je še drugi Grepov družbenik, podjetje Gradis skupina G, ki kljub številnim poslom v Ljubljani, ni preživel.

Prisilni upravitelj je upravo nadomestil pred kakim tednom, Gradis pa je prijavil za skupaj 21,8 milijona evrov dolgov do bank (to je zelo podcenjena vrednost). Zgodba je torej taka: namesto da bi NLB z letošnjim januarjem začela unovčevati obroke velikanskega posojila, ki ga je dodelila Grepu, ima danes na grbi še nepovrnjene terjatve do Grepovih družbenikov v prisilni poravnavi. S Trga republike so tako do Gradisa skupine G prijavili 47,3 milijona evrov terjatev, ki jih je prisilni upravitelj priznal, terjatve NLB do Energoplana pa še niso znane.

Ker plačila obrokov za 115 milijonov evrov vredno posojilo konzorcija bank Grepu do nadaljnjega ne bo, bi morala v poštev priti unovčitev garancije. Tako se vrnemo na začetek tega »poglavja«: kakšna so poroštva za posojilo Grepu pri stožiškem kompleksu? Ob branju kreditne pogodbe navadnega državljana spet zagradi sveta jeza. Poroštvo, ki ga je ob podpisu pogodbe prejel konzorcij bank, zajema parcele in vse objekte na območju gradnje stožiških objektov: nogometni stadion in športno dvorano s pripadajočo komunalno infrastrukturo in trgovski center. Ampak trgovski center, kot je dobro znano, še ni zgrajen in še dalj časa tudi ne bo. Banke, začeni z NLB, ki je agent kreditne pogodbe, so torej za izredno visoko posojilo (115 milijonov !!!) sprejele v garancijo med drugim objekt, ki sploh še ni bil zgrajen.

Ob tem smo odkrili vsaj še eno starejšo pogodbo (iz leta 2009), v kateri NLB skupaj s Factor banko podeljuje Grepu 25 milijonov (vsaka banka po 12,5 milijona evrov) evrov posojila za isto garancijo. V obeh primerih je pogodbo oziroma notarski zapis, s katerim se je pojasnjevala vsebina garancije, za NLB podpisal pooblaščen odvetnik Boris Bavdek, kdo pa je bil za te podpise v največji slovenski banki fizično odgovoren, ni jasno. Začetniška napaka postaja danes še toliko bolj očitna, saj je vse bolj jasno, da trgovskega centra zlepa ne bo. In to ne samo zaradi nelikvidnosti naročnikov, ampak tudi zato, ker je medtem v stečajni postopek šel glavni izvajalec, ajdovsko Primorje.

PSL storitve: 1 zaposlen, 50 milijonov kredita

Pa še en bizaren primer kreditnih aktivnosti NLB (in drugih slovenskih bank v preteklih letih). Gre za finančno podjetje PSL storitve, ki domuje v Kopru. Ukvar-

ja se s finančnimi storitvami, ustanovljeno je bilo leta 2009, ko v njem ni bilo zaposlenih. V letih 2010 in 2011 so v firmi le zaposlili enega samega človeka. Za direktorjem Juretom Hartmanom se je skrivala nenavadna lastniška struktura, ki je povezovala podjetje Klub modrih s 66 odstotki (blizu Janezu Bohoriču in Savi) in cerkveni holding Zvon 2 (33 odstotkov). Podjetje PSL storitve je bilo največji nedržavni lastnik Save, neuradno naj bi njegovi skriti lastniki bili prav Savini menedžerji. Finančni položaj je bil tudi pri tem podjetju vse prej kot rožnat, banke upnice so mu v prejšnjih tednih že začele rubiti finančne naložbe prav v Savi. Iz lanskega poročila izhaja, da znašajo kratkoročni finančni dolgovi 42 milijonov evrov. Bilančni podatki pa niso vedno najbolj verodostojni, saj spretni računovodje znajo številke v bilancah zelo dobro obračati.

Iz več zanesljivih virov smo izvedeli, da naj bi bili dolgovi firme PLS storitev še višji: terjatev ene same banke, NLB, naj bi znašala 50 milijonov evrov. Spet je dokaj vprašljivo to, da menda terjatev ni bila zavarovana oziroma naj bi šlo za slabo garancijo. Podatke smo poskušali preveriti tudi pri storitvah, a na koprski telefonski številki, ki je objavljena na njihovi spletni strani, podjetja sploh niso poznali, zastopnika podjetja (Jureta Hartmana in Mateja Madona) pa k telefonu nismo uspeli priklicati. Tudi to podjetje je danes v stečajnem postopku.

NLB po dokapitalizaciji: španski scenarij?

Stanje v NLB je nevzdržno busta za marsikoga. Med najbolj razočaranimi je tudi predsednik društva Malih delničar-

jev Slovenije Rajko Stanković. Po skupščini smo z njim izmenjali nekaj besed: »Zadržanja nekdanjega predsednika uprave NLB Boža Jašoviča res ne razumem. Imel je možnost pravočasno ukrepati. Ko je prišel na mesto predsednika uprave NLB, je imel nad stanjem v banki že zelo dober vpogled, saj je tja prišel iz Banke Slovenije, od koder je NLB nadzoroval.« Tudi rešitev, ki jo je ponudila skupščina, po njegovem mnenju ni prava: »41 evrov za delnico, kolikor so ponudili KBC za prevzem delnic, je precej manj od cene v višini 68 evrov, s katero smo bili seznanjeni pred skupščino. So za tako znižanje cene kriva razkritja revizije o realnem stanju v banki? Taka strategija nas ne bo peljala nikamor: bolje bi bilo nacionalizirati najpomembnejše banke, tako kot so storili drugod po Evropi in svetu.« Dejstvo pa je, da bo treba drugače urediti zadeve tudi glede dokapitalizacije. Belgijci so namreč odstopili od predvidenega vložka v višini 61 milijonov evrov zaradi drugačnih zahtev iz Evropske komisije. Na njihovo mesto bosta vskočila paradržavna sklada KAD in SOD. A to je po besedah vlade le začasna rešitev za spoštovanje roka dokapitalizacije, ki ga je na 30. junij že prej postavila Evropa. Srednjeročno pa so odprta še številna vrata: v optimistični različici dogodkov naj bi vlada našla zasebne vlagatelje, ki bi oživili NLB. Negativno različico dogodkov, ki pa je za mnoge poznavalce zaradi slabega stanja NLB vse bolj verjetna, predvideva španski scenarij: slovenske banke naj bi za denarno pomoč prosile evropske institucije. V takih primerih je pot nazaj res zelo težavna. ■

Ključni kazalci poslovanja NLB za leto 2011 in 2010 (v milijonih evrov)

	2011		2010	
	NLB	NLB Skupina	NLB	NLB Skupina
rezultat (po davkih)	-233	-239	-183	-202
oslabitve in rezervacije	467	520	377	477
bilančna vsota	12.980	16.445	13.830	17.888
kreditni nebančni sektorju (neto)	8.462	10.749	9.200	11.880
oslabitve finančnih sredstev in rezervacije	-1.053	-1.565	-745	-1.175
količnik temeljnega kapitala (tier 1)	7,6%	7,2%	6,5%	6,0%
stopnja pokritja posojil (oslabitve za posojila/skupaj posojila)	10,6%	12,3%	7,2%	8,8%

VIR: letno poročilo NLB 2011

Ključni kazalci poslovanja NLB za leto 2011 in 2010 (v milijonih evrov)

	31. 12. 2011		31. 12. 2010	
	NLB	NLB Skupina	NLB	NLB Skupina
kreditni portfelj	10.483,3	14.156,1	10.725,8	14.942,1
slaba posojila	1.873,7	3.007,8	1.078,5	2.164,7
slaba posojila v %	17,9	21,3	10,1	14,5

VIR: letno poročilo NLB 2011

Kaj je sprejela skupščina NLB prejšnji teden

1. Dokapitalizacija NLB: to je bila daleč najbolj pričakovana in najpomembnejša odločitev skupščine NLB, ki je bila v sredo, 27. junija. Dokapitalizacija bo znašala 381 milijonov evrov. Od tega bi moral 61 milijonov evrov prispevati manjšinski delničar, belgijski KBC, a je od namere odstopil. Nadomestila ga bosta paradržavna KAD in SOD. Za posamezno delnico bosta plačala 41 evrov: gre za ceno, ki je precej pod pričakovanji, manj kot 50 odstotkov knjigovodske vrednosti in precej manj od prvotno predvidene cene 68 evrov. Preostalih 320 milijonov pa bo državno hibridno posojilo v obliki CoCo-obveznic. Obrestna mera je 10 odstotkov, posojilo pa se lahko vrne v petih letih. Dokapitalizacija je začasni instrument, ki naj bi zagotovil kapitalsko ustreznost NLB: količnik najkakovostnejšega kapitala naj bi se zvišal nad 9 odstotkov v skladu z zahtevami Evrope. Če bi se ta količnik spustil pod 7 odstotkov, se bo hibridno posojilo države spremenilo v navadne delnice.

2. Uprava brez razrešnice: uprava NLB, Božo Jašovič (predsednik v odstopu), David Benedek, Claude J. C. Deroose (član uprave v odstopu), Marko Jazbec, Robert Kleindienst, Guy Snoeks, ni dobila razrešnice. KBC je zahteval ločeno glasovanje za vsakega člana posebej: dogovorjeno naj bi bilo, da bi obema belgijskima članoma podelili razrešnico, brez nje naj bi ostali slovenski člani. To se ni zgodilo, vsi člani so prejeli nezaupnico, ki je pri Belgijcih bila približno 65-odstotna, pri Slovencih pa visoko nad 90 odstotki lastniških glasov.

3. Nadzorniki z razrešnico, a takoj nato odstavljani: v nasprotju z upravo je NS dobil razrešnico skupščine. V tem primeru niso glasovali posamezno za vsakega nadzornika, ampak so skupini, Marko Simoneti (predsednik), Andrej Baričič, Jurij Detiček, Anton Macuh, Igor Masten, Rasto Ovin, Stojan Petrič, Boris Škapin, Rita Paula C. L. Docx, John Artur Hollows in Jean O.C. Vanhavel, skupno dali »pozitivno oceno«. Ta poteza je sprožila mešane občutke: če uprava ni dobila razrešnice, je po logiki ne bi smel dobiti niti NS. Nadzornike je vsekakor skupščina že nadomestila z novim NS. To so Janko Medja, Stephan Wilcke, Klemen Vidic, Miro Germ, Miran Pleterski, Sašo Cunder in Albin Hojnik.

Vse dokapitalizacije NLB doslej

NLB je vse doslej potrebovala že številne finančne injekcije, da bi se ohranila pri dobrem zdravju ali vsaj pri življenju. Ljubljanska banka se je spremenila v Novo ljubljansko banko leta 1994 po sklepu DZ. NLB je s tem tudi prevzela premoženje, celotno poslovanje in vse obveznosti Ljubljanske banke, d. d. Že leto pred tem pa se je začela sanacija največje slovenske banke, prvi zahtevnejši projekt, ki so ga združili s procesom reševanja deviznih vlog varčevalcev (med letoma 1993 in 1997): po pisanju Financ naj bi v tej prvi fazi država vložila v NLB 1,2 milijarde evrov. K temu je treba prišteti še za približno 500 milijonov evrov obresti. Leta 1997 je bila sanacija sklenjena, banka pa je prišla na trg z dokaj visokimi ocenami bonitetnih agencij.

1. dokapitalizacija (2007), vrednost 47 milijonov evrov: gre za obdobje takoj po vstopu Slovenije v evro območje. Ekonomsko gledano je bila gospodarska konjunktura na višku. NLB je v dveh sindiciranih posojilih skupaj dobila 1,6 milijarde evrov posojila. Povečal se je kapitalski delež v frankfurtski podružnici LHB, NLB skupino pa je Moody's ocenil z Aa3. Na čelu uprave je sedel Marjan Kramar, predsednik NS je bil Igor Marinšek.

2. dokapitalizacija (2008), vrednost 122 milijonov evrov: jeseni je kot strela z jasnega udarila kriza zaradi nepremičninskega balona. To bo usodno prizadelo tudi NLB, ki je brezglave kredite pogosto dajala prav gradbenemu sektorju. V prvi polovici leta pa je stanje še tako, kot bi nihče ne videl bližajoče se nevarnosti. NLB se je še vedno širila. Po zamenjavi oblasti je bil na čelo banke imenovan Draško Veselinovič, ki je bil obtožen, da je propadli Pivovarni Laško podaljševal neplačane kredite in zaradi tega kmalu po imenovanju odstopil v »prijateljskem koalicijskem ognju« med strankama LDS in Zares.

3. dokapitalizacija (2011), vrednost 250 milijonov evrov: banko je vodil Božo Jašovič, huda gospodarska kriza pa je NLB že skoraj spravila na kolena. Leto za letom so se vrstili slabi rezultati in izgube, predvsem pa vse večje slabitve zaradi napačnih kreditov v konjunkturi. Agencije so največji slovenski banki zmanjšale bonitetno oceno, vse bolj vztrajno se je postavljalo vprašanje vzdržnosti banke, odprodaja večinskega deleža banke pa ni bila več tabu tema.

4. dokapitalizacija (2012), vrednost 381 milijonov evrov: sprejeta je bila tik pred zdajci, le tri dni pred rokom, ki ga je Evropa postavila Sloveniji. V nasprotnem primeru bi EU verjetno uvedla neke vrste komisarstvo upravo NLB zaradi visokega tveganja glede obstoja banke. Jašovič, ki je odstopil že decembra lani, in njegova uprava nista dobila razrešnice, pred nami pa je na vrsti vroča jesen. NLB je še zelo daleč od varnega pristana.

Page: 16

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 3030 cm2

6 / 9

NLB je v Stožice vložila (vsaj) 62,5 milijona evrov. Natančen znesek bo najverjetneje znan šele po interni reviziji v NLB, ki bo sklenjena v tem tednu. V tem poslu je sporna tudi garancija: trgovski center, ki bi moral spadati v poroštveno maso, sploh še ni zgrajen.

Draško Veselinovič (prvi desno) je bil na čelu NLB manj kot leto dni: odnesle so ga sporne odločitve glede podaljševanja ročnosti kreditov Pivovarni Laško.

Page: 16

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 3030 cm2

7 / 9

Finančno podjetje PLS storitve, ki naj bi od NLB dobilo 50 milijonov evrov kredita, naj bi bilo dokaj blizu Janezu Bohoriču, dolgoletnemu prvemu človeku Save.

Belgijski partner v NLB, banka KBC, je odstopila od predvidene dokapitalizacije v višini 61 milijonov evrov: najprej je slovenska javnost govorila o možnem tihem prevzemu s strani KBC, danes se šušlja o njenem dokončnem umiku.

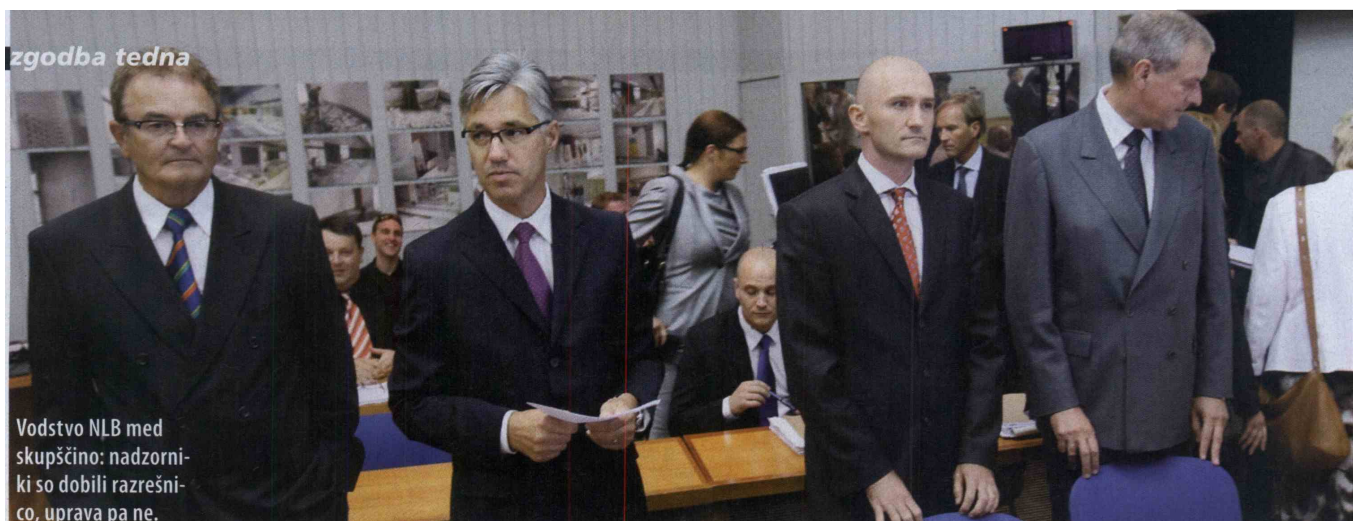
Bavčarjevo obdobje v Istrabenzu se je sklenilo zelo klavarno. Propad imperija na Obali je močno občutila tudi NLB, ki so ji v postopku prisilne poravnave priznali 45 milijonov terjatev.

Finančni minister Janez Šušteršič je nad odločitvijo KBC, da ne bo sodelovala v dokapitalizaciji, razočaran. Po njegovem je sklep belgijske banke preuranjen.

Predsednik NS Mercatorja, Matej Lahovnik, je dejal, da je odstop KBC iz načrtovane dokapitalizacije odsev zmešnjave pri upravljanju NLB. »Investirati v nakup delnic NLB brez skrbnega pregleda je kot kupovati kinder jajček.«

Vodstvo NLB med skupščino: nadzorniki so dobili razrešnico, uprava pa ne.

Propadli velikani in njihovi dolgovi

	razglasitev insolventnosti	Prijavljeni bančni krediti s strani dolžnika ob insolventnosti	Prijavljene bančne garancije s strani dolžnika ob insolventnosti	Prijavljena terjatev upnika NLB d.d.	Priznane terjatve upniku NLB d.d.
Gospodarstvo rast	2011	40.432.994	/	184.171.317	184.171.317
Holding Zvon 1	2011	201.826.287	/	197.563.148	148.310.155
Holding Zvon 2	2011	147.672.230	/	73.212.120	73.212.120
SCT	2010	74.212.567	219.802.785	216.473.380	210.228.003
Vegrad	2010	68.122.029	4.352.439	137.479.232	137.473.623
Istrabenz	2009	281.946.445	1.566.123	45.187.833	45.187.833

VIR: Poročila o stanju podjetij po razglasitvi insolventnosti, objavljena v Apešu

Page: 16

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 3030 cm2

9 / 9

